

Denksleutels

Korte omschrijving en doelgroep

Denksleutels zijn sleutels met daarop een vraag of opdracht die kinderen aanzet tot creatief, analytisch en praktisch denken. Bijvoorbeeld de uitvinding sleutel, de wat als-sleutel en de overeenkomst-sleutel. Er zijn in totaal 20 denksleutels ontwikkeld met voorbeeldvragen. Naast de 20 denksleutels zijn er online tal van themasleutels te downloaden. Aan kinderen kun je vertellen dat denksleutels sleutels zijn die we gebruiken om ons denken te openen.

In de basis zijn de denksleutels bedacht voor kinderen die extra uitdaging nodig hebben. Echter zijn de sleutels voor de gehele klas inzetbaar (2-12 jaar). Het materiaal is inzetbaar in de gehele basisschool. De denksleutels bestaan uit de volgende sleutels:

* Constructie-sleutel	* Anders dan anders-sleutel	* Alfabet-sleutel
* Voorspel-sleutel	* Plaatje-sleutel	* Ander gebruik-sleutel
* Combinatie-sleutel	* Overeenkomst-sleutel	* Nadeel-sleutel
* Verplicht verbonden-sleutel	* Wat als-sleutel	* Uitvinding-sleutel
* Vet-sleutel	* Brainstorm-sleutel	* Nietus-sleutel
* Variatie-sleutel	* Muur-sleutel	* Interpretatie-sleutel
* Vraag-sleutel	* Lachwekkend-sleutel	

Denkdoodles zijn een vereenvoudiging van de denksleutel die we de plaatjessleutel noemen. De uitgever van de denkdoodles, Cora Hansen van SlimmeKleuters.nl, geeft aan dat de denkdoodles op verschillende manieren ingezet kunnen worden. Uiteraard zijn er nog veel meer mogelijkheden, maar deze opties worden als voorbeeld gegeven:

- Druk een pagina met 6 plaatjes af op A4, en laat schoudermaatjes brainstormen over mogelijke interpretaties;
- Maak gelamineerde kaartjes van de plaatjes, leg ze op de grond in de kring en laat kinderen fantaseren en associëren. Meerdere ideeën bij één kaartje zijn mogelijk.
- Neem een denkdoodle over op een tekenvel, en laat kinderen de tekening zó afmaken dat deze in het thema past.

De denkdoodles zijn uitgebracht bij de uitgeverij SlimmeKleuters.nl, echter is de doelgroep groter. Ook in de hogere groepen kunnen de denkdoodles nog ingezet worden. De moeilijkheidsgraad kun je dan verhogen door bijvoorbeeld andere eisen en verwachtingen te stellen aan de kinderen. Ook is het mogelijk de denkdoodles voor de gehele groep in te zetten, maar je zult merken dat de kinderen die graag wat extra uitgedaagd worden met hele andere ideeën op de proppen komen.

Uiterlijk van het materiaal

Kosten van het materiaal

Het startpakket met de denksleutels kost €8,95. Hierin zitten dan ook de denkdoodles én een leeg format zodat je zelf ook nieuwe kan maken. Het is mooi als je je daarnaast kan verdiepen in de Thinker Keys van Tony Ryan. Dat kan via deze website: [Thinkers Keys – Thinkerskeys](#)

Uitgever

Het materiaal van de denkdoodles en -sleutels wordt uitgegeven door SlimmeKleuters.nl en is te bestellen via hun webshop: <https://slimmekleuters.nl/winkel/>

Het materiaal van de denkdoodles is ontwikkeld door Cora Hansen. Zij is zelf al jarenlang werkzaam in het onderwijs en combineert drie leuke zaken met elkaar: lesgeven aan (slimme) kleuters, het geven van trainingen over kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong en het ontwikkelen van leermiddelen. Cora geeft zelf inmiddels al meer dan 10 jaar voltijd HB-onderwijs.

Aanschaf

De denkdoodles, gebaseerd op de denksleutels van Tony Ryan, maar dan toegespitst zodat ook jongere kinderen ermee kunnen werken zijn te koop via de website van SlimmeKleuters.nl. Je kunt daar het startpakket met de denksleutels aanschaffen. Hierin zitten dan ook de denkdoodles én een leeg format zodat je zelf ook nieuwe kan maken. Het startpakket kost €8,95.

Theoretische verantwoording

In de basis zijn de denksleutels en -doodles ontwikkeld voor slimme kleuters, ook wel leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong genoemd (De Boer, 2022). Kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong laten overeenkomsten zien met kenmerken van (hoog)begaafde kinderen, denk hierbij aan: creativiteit, motivatie, een scherpwaarnemingsvermogen, een brede en diepe interesse in de wereld om hen heen (onderzoekgericht) en het maken van grote denkstappen en verbanden leggen (analytisch vermogen) (Breedlove, 2022; Hertzog et al., 2018). Kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong beschikken vaak over een goede taalontwikkeling (Kennissrotonde, 2020). De thema's die in de kleutergroepen worden aangeboden kunnen voor deze kleuters niet voldoende uitdaging bieden. Ze weten bijvoorbeeld allang dat een kalfje bij een koe hoort, maar vragen zich wél af hoe het kan dat een vogelbekdier een zoogdier is en tóch eieren legt. Maar die vraag komt mogelijk niet aan bod in het kringgesprek. Om de leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong tot ontwikkeling te laten komen, is uitdaging van belang.

Een van de manieren om uitdaging te bieden is verdiepen (SLO, 2023): het kind werkt met hetzelfde thema en dezelfde materialen als de andere kinderen in de groep, maar je stelt vragen en geeft opdrachten die een beroep doen op een hoger denkniveau. Zo gaat het kind dieper op de lesstof in en gebruikt hogere-orde-denkvaardigheden zoals analytisch en creatief denken.

In 1994 ontwikkelde de Australiër Tony Ryan met de Thinker's Keys een krachtig instrument om het denken met kinderen rondom elk gekozen thema te verdiepen. De 20 verschillende denkstrategieën, in de Nederlandse vertaling 'Denksleutels' genoemd, bieden een concreet handvat om verdiepende vragen te stellen en kinderen denkstrategieën aan te leren.

De Denksleutels sluiten goed aan bij de ándere manier van denke die deze doelgroep kenmerkt: analyseren, verbanden leggen, denksprongen maken, dingen uitpuzzelen, ontwerpen, nieuwsgierigheid, doordenken, uitvinden, concluderen, je mening bepalen, fantaseren, onderzoeken, en ga zo maar door. Tony Ryan pleit er echter voor om de Denksleutels voor álle kinderen in te zetten. Het is voor iedereen belangrijk om flexibel, creatief en effectief te leren denken.

Het werken met de Denksleutels dient dus meerdere doelen: het leidt tot het verdiepen van het leren rondom een bepaald onderwerp én de kinderen ontwikkelen denkvaardigheden die ze kunnen gebruiken in elke context. Een mooie manier om te werken aan de ontwikkeling van de 21e eeuwse vaardigheden!

De Denksleutels zijn inzetbaar voor kinderen van 2 tot 12 jaar. Ze kunnen in een doorgaande lijn worden ingezet vanaf de peuterleeftijd tot en met groep 8.

Bevinding vanuit de POINT-werkplaats/praktijk

De handleiding is duidelijk en goed te begrijpen. Het materiaal is gemakkelijk inzetbaar en op vele manieren toepasbaar. De leerlingen vinden het leuk om met dit materiaal te werken, zonder dat zij het gevoel hebben een uitzondering te zijn op de reguliere groep. Overigens is het materiaal ook prima in te zetten voor de gehele groep, met aanpassingen op het niveau en daarbij de uitdaging voor de originele doelgroep.

Het materiaal wordt geleverd in een digitaal document, wat betekent dat het voor gebruik wel eerst geprint moet worden en uitgewerkt moet worden tot tastbaar materiaal. Wanneer dit eenmaal gedaan is, kan het telkens opnieuw ingezet worden.

Goed om te weten is dat er voor de denksleutels vele variaties beschikbaar zijn op het internet. De denksleutels zijn op vele thema's in te zetten en daardoor dus erg veelzijdig. Een rondje speuren op Pinterest levert al vele interessante resultaten op hiervoor.

Bronnen

- Breedlove, L. (2022). Characteristics of gifted learners. In J. Roberts, T. Ford-Inman, & J. Robins (Red.), *Introduction to gifted education* (pp. 59-80). Prufrock Press.
- De Boer, J. (2022). Meer aandacht voor kinderen met ontwikkelingsvoorsprong. *Management Kinderopvang*, 28(4), 52-53.
- Hertzog, N., Mun, R., DuRuz, B., & Holliday, A. (2018). Identification of strengths and talents in young children. In S. Pfeiffer, E. ShaunessyDedrick, & M. Foley-Nicpon (Red.), *APA handbook of giftedness and talent* (pp. 301-316). American Psychological Association.
- Kennisrotonde. (2020). *Welke taalactiviteiten (gericht op mondelinge en schriftelijke vaardigheden) hebben een bewezen positief effect op de taalontwikkeling van kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong?* (KR.924). Den Haag: Kennisrotonde.
- SLO. (2023, 26 september). *Talentontwikkeling. Verrijken*. <https://www.slo.nl/thema/meer/talentontwikkeling/differentieren/verrijken/>